

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1272/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Kardos Andrea, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. június 4.
Az ügy tárgya: emberölés büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): Terhelt1 és társa (Terhelt1 I. rendű terhelt)

Elsőfok: Debreceni Törvényszék, 9.B.33/2012/113., ítélet, tárgyalás,
2013. február 14.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.I.323/2013/10., ítélet, nyilvános ülés,
2013. június 24.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Törvényszék 9.B.33/2012/113. számú és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.323/2013/10. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Debreceni Törvényszék a 2013. február 14. napján kihirdetett 9.B.33/2012/113. számú ítéletében Terhelt1 I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli társtettesként elkövetett emberölés büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], 2 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntetében [korábbi Btk. 321. § (1) bekezdés], 1 rendbeli társtettesként elkövetett testi sértés büntetében [korábbi Btk. 170. § (1) és (2) bekezdés], valamint 1 rendbeli társtettesként elkövetett magánlaksértés büntetében [korábbi Btk. 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont és (4) bekezdés]. Ezért őt – mint erőszakos többszörös visszaesőt – életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az I. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, valamint az eljárás során lefoglalt dolgokról és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az I. rendű terhelt és védője fellebbezése alapján eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2013. június 24. napján meghozott Bf.I.323/2013/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta akként, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizáró rendelkezést mellőzte és annak legkorábbi időpontját 35 évben határozta meg. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] **II.** A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Terhelt1 I. rendű terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[4] 1. Az I. rendű terhelt védője indítványa azon alapul, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a Horváth és társai kontra Magyarország ügyben 2023. március 2. napján meghozott ítéletében Terhelt1 I. rendű terhelt vonatkozásában is megállapította az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikkének megsértését.

[5] A Bancsók és Magyar kontra Magyarország, a Varga és társai kontra Magyarország, Coman és társai kontra Magyarország ügyekre utalva kifejtette, hogy az EJEB korábbi ügyeiben is megnyilvánuló állandó ítélkezési gyakorlata szerint a rendszeres, belátható időn belüli felülvizsgálat lehetőségét kizáró tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés vagy a feltételes szabadságra bocsátásig eltelő, beláthatatlanul hosszú ideig tartó szabadságvesztés – mely jelen esetben 35 év – önmagában véve is sérti az Egyezmény 3. cikkét, nem garantálja a szabadulás reményének reális lehetőségét, így a kínzó, megalázó büntetés tilalmába ütközik.

[6] Kiemelte, hogy az EJEB több határozatához hasonlóan jelen ügyben is azt állapította meg, hogy a feltételes szabadságra bocsátás szempontjából irányadó első felülvizsgálhatóság előre rögzítendő maximális időpontja nem lehet több, mint 25 év. Álláspontja szerint az előzetes fogvatartásban töltött idő ezen nem változtat, a kifogásolt tartamú szabadságvesztés ténye ettől függetlenül fennmarad, az együttes idő ugyanúgy meghaladja az EJEB által megfelelőnek tartott időtartamot.

[7] Rámutatott arra is, hogy a hivatkozott döntések részletes érvelést tartalmaznak arról, hogy az EJEB nem kíván eltérni a Vinter és társai kontra Egyesült Királyság ügyben

megfogalmazott követelményektől, és az I. rendű terhelt ügye ismét kifejezésre juttatta, hogy a Nagykamarai döntés töretlenül érvényesül.

[8] Számos alkotmánybíróági határozat felhívásával támasztotta alá, hogy a szabadságelvonás alkotmányosságához garanciák tartoznak, ezek közül az egyik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében – az Egyezmény 3. cikkével megegyező tartalommal – szereplő kínzás, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalma. Ez az alkotmányos védelem a bűncselekmény terheltjére is vonatkozik, az alapjogok korlátozására velük szemben is csak a szükségesség-arányosság követelményei mentén kerülhet sor; a büntetéssel fenyegetésnek pedig alkotmányos indokokon kell alapulnia, szükségesnek, arányosnak és végső soron igénybe vettnek kell lennie. Álláspontja szerint – az EJEB döntések lényegi megállapításaival egyezően – az Alkotmánybíróság határozataiból is az következik, hogy a rehabilitációt és a preventív célokat nem szolgálja, ha az elítéltnak minden megbánás és tevékeny szembefordulás ellenére reális időn belül nincs esélye a szabadulás lehetőségének felülvizsgálatára.

[9] Kifejtette továbbá, hogy a 3/2015. Büntető jogegységi határozat több okból sem tekinthető követendőnek, mivel az kizárólag a Magyar László elítélt vonatkozásában hozott első EJEB döntés kapcsán született, és téves jogértelmezést tartalmaz. Emellett nem dolgozott fel minden esetkört, hiszen az EJEB a Vinter és társai kontra Egyesült Királyság ügyben hozott döntését nem csupán a tényleges életfogytig tartó, felülvizsgálat lehetősége nélküli szabadságvesztésre, hanem a jelen ügyben is szereplő, a 25 éves időtartamot meghaladó minden esetkörre irányadónak tartja.

[10] Vitatta, hogy az EJEB valaha is jóváhagyta volna a tényleges, belátható időn belüli felülvizsgálat lehetősége nélküli tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés jogintézményét, továbbá nem volt olyan döntése sem, mely az ehhez közelítő időpontban meghatározott első időpontot elfogadhatónak tartotta volna. Ezzel szemben a határozatok az előre kiszámítható időpontban sorra kerülő, kötelezően lefolytatandó felülvizsgálatot tartják kívánatosnak, melynek időpontja, feltételei és eljárásrendje is ismert az elítélés pillanatában.

[11] Érvei szerint egy rendszerszintű probléma is előállt a Btk.-t illetően, mert megbomlott a büntetési rendszer belső arányossága, hiszen lényegében eltűnt a kétféle, tényleges és nem tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre vonatkozó felülvizsgálhatóság időbeli hatálya közötti különbség.

[12] Hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati rezsím akkor feleltethető meg az Egyezmény 3. cikkének, ha annak lehetősége az elítélt számára is kiszámítható, átlátható módon biztosított és alkalmas arra, hogy a szabadságvesztés további fenntartásának indokoltságát érdemben vizsgálni lehessen. Emellett garantálnia kell a büntetőjogi és a kriminológiai szempontok tényleges figyelembevételét, melynek során értékelik az elítélt számára előzetesen megismerhető szempontokat, valamint az érdemesség elnyerése érdekében teljesítendő feltételeket. A felülvizsgálat időpontjára vonatkozó iránymutatást illetően – ugyancsak a Vinter és társai kontra Egyesült Királyság ügyben hozott döntés alapján – kiemelte, hogy az elítéltnak joga van a tényleges fejlődését figyelembe vevő rehabilitációra és ennek eredményeként a reintegrációra, azonban a beláthatatlanul hosszú idejű szabadságvesztés ebből a szempontból azonos a reménytelenséggel, így a szabadulás első várható időtartama 25 évnél hosszabb nem lehet. Következésképpen az ezen túlterjeszkedő időtartam egyezményesértő.

[13] Azáltal, hogy az eljáró bíróságok Terhelt1 I. rendű terhelt szabadulásának legkorábbi lehetséges időpontját 35 évben határozták meg, az I. rendű terhelt voltaképpen a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak helyzetébe került. A teljes aktív életkort felölelő, több évtizedes szeparáció legfeljebb a „szabadon történtő halál” lehetőségét adja számára, semmilyen valós büntetési célt nem tölt be, súlyosan aránytalan alapjogi

korlátozást jelent, az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdésébe és a III. cikk (1)-(2) bekezdésébe ütközik. Emellett a 35 éves időtartam ellentétes a Vinter és társai kontra Egyesült Királyság, a Bancsók és Magyar kontra Magyarország és a Bodein kontra Franciaország döntésekben foglaltakkal is, mivel a szabadulás reménye olyan távoli, mely az emberi méltósággal is összeegyeztethetetlen.

[14] Álláspontja szerint tehát Terhelt I. rendű terheltre vonatkozó jogerős döntés az EJEB által megfogalmazott követelményeknek semmilyen tekintetben nem felel meg, az közvetlenül egyezményesértő, ezért az Egyezmény 3. cikk megsértésének orvoslásáról a független bíróságnak gondoskodnia kell.

[15] Mindezek alapján az I. rendű terhelt védője elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet – nyilvános ülésen – akként változtassa meg, hogy Terhelt I. rendű terhelt vonatkozásában a bíróságnak a jogerős ítélet meghozatalától számított 25 év elteltével hivatalból, saját hatáskörében felül kell vizsgálnia a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, továbbá azt is, hogy az I. rendű terhelt ettől függetlenül kegyelmi kérelmet nyújthat be. Annak megállapítását is kérte, hogy a jelen felülvizsgálat esetében figyelmen kívül marad a Be. azon rendelkezése, mely szerint az elítélt azonos okból kizárólag egy ízben terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt. Emellett indítványozta az anyagi és eljárási jogszabálysértések felülvizsgálatát is.

[16] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.790/2023/6. számon, a Be. 651. § (3) bekezdésében írt kötelezettségnek megfelelően, a Be. 649. § (4) bekezdése alapján ugyancsak felülvizsgálati indítványt nyújtott be; egyúttal úgy nyilatkozott, hogy az I. rendű terhelt védőjének indítványát alaptalannak tartja.

[17] Indokolásában kifejtette, hogy az 1993. évi XXXI. törvény 3. §-a alapján Magyarország magára nézve kötelezőnek ismeri el az EJEB joghatóságát és szerződő félként kötelezőnek tekinti az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepel, így Terhelt I. rendű terhelt vonatkozásában a felülvizsgálat Be. 649. § (4) bekezdésében írt valamennyi feltétele fennáll.

[18] Az EJEB határozatában foglaltak alapján sérti az Egyezmény 3. cikkét, hogy az alapügyben eljáró bíróság az I. rendű terhelttel szemben úgy szabott ki életfogytig tartó szabadságvesztést, hogy a feltételes szabadságra bocsátást legkorábban csak 35 év letöltését követően tette lehetővé, mivel e cikk szempontjából a kiszabott szabadságvesztés nem tekinthető csökkenthetőnek.

[19] Kiemelte, hogy – az EBH 2018.B.6. számon közzétett határozat alapján – a felülvizsgálat nem feltétlenül vezet a jogerős határozat megváltoztatásához. Felülvizsgálati ok ugyanis nem valósul meg, ezért az anyagi jogerő feloldására és a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv nem az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – felülvizsgálati lehetőség olyan időpontban történő megnyílását, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után „de facto” csökkenthetővé teszi az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését.

[20] Utalt az EBH 2015.B.7. számon közzétett döntésre is, mely szerint az EJEB egyezményesértést megállapító ítélete akkor alapozza meg a felülvizsgálati eljárást, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ügydöntő határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósult meg. Az EJEB ítélete önmagában nem dönti el a bűnfelelősséget, de olyan jogi tény, amely megalapozza a jogerős ügydöntő határozat egyezményesértő részének kiküszöbölésére alkalmas felülvizsgálati eljárást.

[21] Rámutatott arra, hogy az alapügy elbírálása során alkalmazott, és a felülvizsgálati eljárásban is irányadó büntető anyagi jogszabályi rendelkezések szerint – régi Btk. 33. § (2) bekezdés c) pontja, 47/A. § (2) bekezdés – az I. rendű terhelt terhére rótt nyereségvágyból elkövetett emberölés büntetése figyelemmel a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja 30 év lehet; a jelenleg hatályos büntető anyagi jogszabályi rendelkezések szerint pedig 25 év és 40 év között kell meghatározni az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját.

[22] A Murray kontra Hollandia, Kafkaris kontra Ciprus, Magyar László kontra Magyarország ügyekre utalva kiemelte, hogy az EJEB nem tartja egyezményesértőnek az életfogytig tartó szabadságvesztést, több korábbi ítéletében is megállapította, hogy az Egyezmény 3. cikke vagy bármely más cikke önmagában nem tiltja az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását.

[23] Álláspontja szerint az EJEB döntéséből egyedül az következik, hogy az alkalmazott jogszabály mellett további szabályozás szükséges, amely nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat. Ezért a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban a Kúria azt állapíthatja meg, hogy a konkrét ügyben az egyezményesértés jogalkalmazói eszközökkel nem orvosolható, és így az EJEB ítélete alapján nincs lehetőség az alapügyben meghozott ítélet megváltoztatására.

[24] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.

[25] 3. A legfőbb Ügyészség indítványára az I. rendű terhelt és a védő észrevételt nem tett.

[26] **III.** A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa alapos, az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.

[27] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen és a jogerős bírósági határozatban rögzített tényállás alapulvételeivel, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[28] A Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a Kúria a megtámadott határozatokat kizárólag a felülvizsgálati indítványban megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. E rendelkezés alóli kivételként a Be. 659. § (6) bekezdése alapján a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[29] A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a Be. 660. § (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – tanácsulésen bírálja el [Be. 660. § (1) bekezdés]. A felülvizsgálati indítvánnyal akkor határoz nyilvános ülésen, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés a) és b) pont].

[30] Jelen ügyben egyik felülvizsgálati indítvány sem irányult az I. rendű terhelt terhére, a tanács elnöke pedig – a védő indítványának mérlegelése után – nyilvános ülés kitűzését nem tartotta szükségesnek.

[31] 2. A Be. 648. § c) pontjának II. fordulata szerint felülvizsgálatnak van helye a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján.

[32] Felülvizsgálati okot jelent, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv - megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely

rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alávetette magát [Be. 649. § (4) bekezdés], valamint

- ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv a nemzetközi szerződés azon rendelkezésének megsértését állapította meg, amely olyan eljárási szabálysértést valósított meg, amely e törvény szerint felülvizsgálattal nem, csak fellebbezéssel támadható [Be. 649. § (5) bekezdés].

[33] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4. napján kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

[34] E törvény 3. § b) pontja alapján a Magyar Köztársaság Kormánya az Országgyűlés felhatalmazása alapján, a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor tett nyilatkozatával az Egyezmény 46. Cikkével, a 4. számú kiegészítő jegyzőkönyv 6. Cikkével és a 7. számú kiegészítő jegyzőkönyv 7. Cikkével összhangban teljes jogúan és külön megállapodás nélkül, a viszonyosság feltételével kötelezőnek ismerte el az Európai Emberi Jogi Bíróság joghatóságát az Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvei értelmezésével és alkalmazásával összefüggő minden ügygel kapcsolatban, amennyiben az ezen ügy alapjául szolgáló tények az Egyezménynek és a kiegészítő jegyzőkönyveknek Magyarországra nézve történő hatálybalépését követően következtek be. A törvény az 5. § alapján a kihirdetését követő 8. napon, azaz 1993. április 15. napján lépett hatályba.

[35] A szerződő felek az Egyezmény 46. Cikk 1. bekezdése szerint vállalták, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

[36] Terhelt1 terhelt Magyarország ellen 55374/19. számon nyújtott be kérelmet az EJEB-nél arra hivatkozással, hogy a jogerős ítéletben kiszabott büntetés az Egyezmény 3. Cikkét sértő embertelen és megalázó büntetésnek minősül. Az EJEB a kérelmet a hasonló tárgyú kérelmekkel együtt, egyesített eljárásban bírálta el és a Horváth és társai kontra Magyarország (12143/16. számú és 11 másik kérelem) ügyben 2023. február 7. napján meghozott és 2023. március 2. napján véglegessé vált ítéletében megállapította az Egyezmény 3. Cikkének megsértését.

[37] Az EJEB a határozat II. részében az egyezményisértéssel kapcsolatban az alábbi megállapításokat tette:

– a korábbi gyakorlatára figyelemmel rögzítette, hogy a büntetés meghatározott minimális időtartam után történő automatikus felülvizsgálata fontos biztosítékot jelent az elítélt számára a 3. cikket sértő fogvatartás megvalósulásával szemben (10. pont);

– a Btk. és a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 188. §-a lehetőséget biztosít a terhelttel szemben kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztések célzott bírósági felülvizsgálatára (11. pont);

– a jelen ügyben érintett kérelmezők esetén a harminc és negyven év közötti időtartam, amelyet várniuk kell, mielőtt feltételes szabadságra bocsátásuk szóba kerülhet, lényegesen hosszabb, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatára az összehasonlító és nemzetközi jogból egyértelműen levezethetően ajánlott maximális 25 éves időtartam (12-13. pont),

– mindez pedig elegendő annak megállapításához, hogy a kérelmezők életfogytiglani szabadságvesztés büntetése az Egyezmény 3. Cikke vonatkozásában nem tekinthető csökkenthetőnek. Az ilyen hosszú várakozási idő indokolatlanul késlelteti annak hazai hatóságok általi felülvizsgálatát, hogy „az életfogytiglani szabadságvesztésre ítélt személy

életében bekövetkezett változások olyan jelentősek-e, és a büntetés során a személy olyan előrehaladást tett-e a rehabilitáció irányába, amelyek alapján a további fogvatartás törvényes büntetőjogi indokokkal már nem igazolható”. Ennek alapján az Egyezmény 3. Cikkét megsértették (16. és 17. pont).

[38] Az EJEB határozatára tekintettel Terhelt I. rendű terhelt vonatkozásában a Be. 649. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállnak.

[39] 3. Az Egyezmény 3. Cikke alapján senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

[40] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése ugyancsak kimondja, hogy senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.

[41] A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 32/2014. (XI. 3.) AB határozatban vizsgálta, melynek során irányadónak tekintette az EJEB-nek az Egyezmény a 3. Cikkét értelmező joggyakorlatát. E szerint a 3. Cikkben felsorolt tilalmak közös vonása, hogy mindegyikük bizonyos fokú testi és/vagy lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára. Az EJEB joggyakorlata alapján a kínzás, embertelen bánásmód vagy büntetés, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés között egyfelől a szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni. Ennek alapján embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek minősül minden olyan, az érintettnek komoly testi és/vagy lelki szenvedést okozó magatartás, amely nem éri el a kínzás megállapításához szükséges mértéket. Megalázónak akkor tekinthető a szabadságvesztés büntetés, ha a célja az érintett személy lealacsonyítása {Indokolás [34]-[36] és [50] bekezdés}.

[42] Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése szerint senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

[43] Erre tekintettel a 3/2015. Büntető jogegységi határozat 1. pontja megállapította, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetősége az alkotmányos jogrend része, amelynek – törvényi előfeltételek megvalósulása esetén történő – bírósági alkalmazását nemzetközi szerződés nem tiltja.

[44] A Be. 659. § (4) bekezdése alapján a Be. 649. § (4) bekezdésében meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

[45] Ennek megfelelően a megjelölt jogegységi határozat 2. pontjában megállapította azt is, hogy a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül az Egyezmény, mint ítélezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.

[46] A Kúria korábban számos határozatában kifejtette, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor képezi felülvizsgálati eljárás alapját, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ügydöntő határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósul meg (EBH 2015.B.7., BH 2022.41.).

[47] A Kúria tehát a konkrét ügyekben meghozott konkrét bírósági ítéletek rendelkezéseit vizsgálhatja felül, azaz a Btk. és a Be. rendelkezéseinek az eljáró bíróságok általi alkalmazását, valamint azt, hogy ezek alkalmazása során történt-e az Egyezmény megsértése vagy sem (EBH 2018.B.6.).

[48] Az egyezményesértés megállapítása miatti felülvizsgálati eljárásban – eltérő szabály nem lévén – a Be. XC. Fejezetében szabályozott, felülvizsgálatra irányadó rendelkezések alapján kell eljárni.

[49] A Be. 650. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, a Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[50] E rendelkezés a nemzetközi szerződés rendelkezésének megsértése miatt indult felülvizsgálati eljárásban is irányadó, ezért a Kúriának a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján kell vizsgálnia, hogy a terhelt bűnösségének megállapítása tekintetében lehetséges-e a nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat hozatala, vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

[51] 4. A felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatban az eljáró bíróságok Terheltl I. rendű terhelttel szemben a korábbi Btk. alkalmazásával szabták ki a büntetést (elsőfokú 44. oldal utolsó bekezdéstől 46. oldal 5. bekezdésig, másodfokú ítélet 7. oldal 6. bekezdéstől 8. oldal 5. bekezdésig).

[52] A korábbi Btk. 40. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés életfogytig vagy határozott ideig tart.

[53] A korábbi Btk. 47/A. § (1) bekezdés alapján életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletben meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja. E § (2) bekezdése szerint, ha a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább 20 évben, ha az életfogytig tartó szabadságvesztést olyan bűncselekmény miatt szabta ki, amelynek büntethetősége nem évül el, legalább 30 évben határozza meg.

[54] Az I. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmények közül a társtettesként elkövetett emberölés büntetése [korábbi Btk. 166. § (2) bekezdés b) pont] kiszabható büntetés 10 évtől 20 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

[55] A korábbi Btk. 33. § (2) bekezdés c) pontja szerint az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)-h) pontjai] nem évülnek el.

[56] A korábbi Btk. 47/C. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet akkor bocsáthatja feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből az elítélt letöltötte a bíróság által meghatározott időtartamot, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

[57] A jogerős ügydöntő határozatban a bíróság Terheltl I. rendű terhelttel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést szabott ki azzal, hogy az I. rendű terhelt legkorábban 35 év letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

[58] Tény, hogy az EJEB hivatkozott határozata a kérelemmel érintett jogerős ítéletek vonatkozásában nem tért ki az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára és feltételeire vonatkozó magyar jogszabályi rendelkezésekre. Emellett az EJEB ítélete olyan megállapítást sem tett, hogy a Debreceni Törvényszék 9.B.33/2012/113. számú és a másfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Bf.I.323/2013/10. számú ítéletének meghozatala során alkalmazott valamely jogszabály

egyezménysértő lenne, így nem tekintette az Egyezménybe ütközőnek az eljáró bíróságok által az I. rendű terhelt vonatkozásában alkalmazott korábbi Btk. 40. §-át és 47/A. §-át sem.

[59] A következőkes ítélezési gyakorlat alapján az anyagi jogerő feloldására, a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha az EJEB nem a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását, és nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását tekintette egyezménysértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után és a köztársasági elnök kegyelmi eljárását és döntését is garantáló módon tenné „de facto” csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetésének csökkenthetőségét [EBH 2018.B.6. I.].

[60] Az I. rendű terhelttel szemben nem tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására került sor, azonban a megjelölt határozatban foglalt érveléstől a Kúria nem kíván eltérni, az jelen ügyben is irányadó (Bfv.III.1450/2021/6., Bfv.I.734/2022/12., Bfv.I.468/2023/5.).

[61] Megállapítható, hogy az EJEB Horváth és társai kontra Magyarország ügyben hozott ítélete az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének meghatározására vonatkozó konkrét ítéleti rendelkezéseket nem kifogásolta, hanem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének felülvizsgálatára vonatkozó szabályozás hiányosságát ítélte egyezménysértőnek. Ez azonban nem a konkrét ügyben ítéletet hozó bíróságok eljárására és nem a jogerős ügydöntő határozatra vonatkozik.

[62] A felrótt hiányosság jogalkalmazással nem pótolható, hanem kizárólag jogalkotással orvosolható. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem is pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[63] Mindezek alapján Terheltl I. rendű terhelt tekintetében az EJEB ítéletében megállapított egyezménysértés a felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható, a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására a Be. 662. §-a alapján nem kerülhet sor és a hatályon kívül helyezés Be. 663. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott feltételei sem állnak fenn.

[64] 5. A Kúria a hivatalból lefolytatott vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] alapján a felülvizsgálatot megalapozó egyéb eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] nem észlelt.

[65] Az I. rendű terhelt védője a felülvizsgálati eljárás lefolytatását anyagi jogszabálysértések alapján is indítványozta, azonban az indítvány e vonatkozásban a konkrét jogszabályhely megjelölését nélkülözi és semmiféle érvet nem tartalmaz arra nézve, hogy az I. rendű terhelt védője pontosan mit sérelmez, mely anyagi jogi szabály megsértését állítja. A felülvizsgálati okot alátámasztó konkrét okot nem tartalmazó, vagyis meg nem indokolt indítvány bármely megengedhetőségi feltétel esetében a törvényben kizárt {BH 2018.42. [18]-[19] bekezdés}.

[66] IV. A kifejtettekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az I. rendű terhelt tekintetében – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[67] A Kúria – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése és a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés alapján – öttagú tanácsban járt el.

[68] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, míg a felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[69] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. június 4.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Kardos Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró